Mari Pilventö
Vt. toimitusjohtaja, Tapojärvi Oy
26.11.2025

Asiantuntijalausunto laeiksi jätelain, ympäristönsuojelulain, hallinto-oikeuslain ja tuomioistuinlain muuttamisesta, jäte-sivutuote

Tapojärvi Oy kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ehdotetusta laeiksi jätelain, ympäristönsuojelulain, hallinto-oikeuslain ja tuomioistuinlain muuttamisesta jäte-sivutuoteasiassa.

Yhtiö pitää tärkeänä, että päätöksentekoa jäte-sivutuoteasiassa selkeytetään ja -keskitetään. Haluamme lähinnä omien kokemustemme kautta ehdottaa lakimuutoksiin tarkennuksia ja täydennyksiä.

Tapojärvi Oy toimii laajasti kaivos-, kiertotalous- ja materiaalinkäsittelyalan asiantuntijana, ja haluaa osaltaan tuoda esiin näkökulmia, jotka tukevat suomalaisten kiertotaloushankkeiden kilpailukykyä, alueellista elinvoimaa ja kestävän kehityksen mukaista luonnonvarojen hyödyntämistä.

Suomi erottuu useista muista EU-maista haitakseen (Tapojärven kokemuksella mm. Italiasta ja Ruotsista), että Suomessa lakeja ja asetuksia tulkitaan tavalla, joka on jo usean vuoden ajan estänyt teollisten investointien toteuttamista.

Kaikki Tapojärven teollisen kiertotalouden ratkaisut ja niihin liittyvät investoinnit vaativat ympäristöluvan.

Kun haimme yhdessä UPM:n kanssa ympäristölupaa uusiosementtitehtaalle Valkeakosken Tervasaareen, saimmekin Länsi- ja Sisä-Suomen Aluehallintoviranomaiselta ympäristöluvan jätteenkäsittelylaitokselle.

Juurisyynä tällaiseen tulkintaan näemme nykyisen jätelain, jossa ei mielestämme ole huomioitu kiertotaloudellista hyödyntämistä.

Kiertotalousesimerkkimme Suomesta, Tervasaaren sementtitehtaan ympäristölupa-asian käsittely

Oheinen lausunto (liite 1) pyrkii antamaan kokonaiskuvan Tervasaaren sementtitehtaan ympäristölupa-asian käsittelystä vuosina 2023–2025 sekä niistä menettelyllisistä epäkohdista, jotka ovat vaikuttaneet luvan valmisteluun ja lopputulokseen. Lausunnon tarkoituksena on dokumentoida tapahtumat sellaisina kuin ne ovat hakijan näkökulmasta toteutuneet.

Johtopäätökset

Hakija on toiminut jokaisessa vaiheessa viranomaisen ohjeiden mukaan.

Viranomainen on pyytänyt kirjallisia kysymyksiä, mutta ei ole antanut niihin vastauksia edes toisessa kokouksessa -> kysymyksiin ei ole vastattu, eikä ohjeita ole annettu.

Lupahakemuksen valmisteluun ei ole annettu ohjeistusta, vaikka sitä pyydettiin ja vaikka viranomainen oli siihen alun perin ohjannut.

Viranomaisten ennakkonäkemyksiä ei ole tarjottu.

Käsittelyä ei toteutettu hankerahoituksen myöntäneen Business Finlandin ohjeistuksen edellyttämällä nopeudella, mikä on johtanut merkittävään viivästykseen.

Lupapäätöksen sisältö poikkeaa täysin siitä teknisestä ja oikeudellisesta tulkinta kehyksestä, jonka perusteella hakemus oli valmisteltu.

Lopullinen päätös perustuu tulkintaan, johon hakijalla ei ole ollut mahdollisuutta varautua.

Muutoshakemuksen ennakkotarkasteluun ei ole mahdollisuutta, mikä altistaa prosessin uudelle virheelliselle tulkinnalle.

Kiertotalousesimerkkimme Italiasta

Tapojärvi on allekirjoittanut vuonna 2018 sopimuksen Arvedi ASTn ruostumattoman terästehtaan kanssa. Sopimus sisältää mm. terästehtaan kuonien käsittelyn. Kuonista erotetaan metallit, jotka palautetaan terässulatolle. Lopusta materiaalista pyritään valmistamaan uusiotuotteita. Ensimmäisessä vaiheessa tuotteistettiin hienojakoinen kuonajauhe, filleri. Tuote sai EEJ –statuksen ja se on CE-merkitty useisiin eri käyttökohteisiin (asfaltti, membraanit, laastituotteet, betonituotteet).

Tuotteistamisprosessi Italiassa on ollut hyvin selkeä.

Mikäli tuote täyttää tietyt laatuvaatimukset, se saavuttaa EEJ-statuksen. Tuotteesta otetaan näytteet sovitusti tuotantoeräkohtaisesti ja analysoidaan sen vastaavuus tuotekriteereitä kohtaan (esim. Liukenevuudet yms.). EEJ-statuksen saaminen ei edellytä erillistä ympäristölupaa. Toisessa vaiheessa olemme hakeneet EEJ-statuksen myös kuonankäsittelyssä syntyville murskeille. Myös näissä tuotteissa otetaan näytteet tuotantoeräkohtaisesti.

EEJ-statuksen saamisen kriteerit Italiassa on esitetty liitteessä 2. Huomionarvoista on, että nuo tekstissä mainitut 4 kriteeriä tuotteelle ovat samat myös Suomessa, mutta tulkinta siitä milloin tuote täyttää nuo kriteerit, on täysin erilainen Italiassa ja Suomessa. Italiassa riittää, että on analysoitu tuotteesta tietyt tekijät ja sen pohjalta voidaan sanoa, ettei aiheuta enempää vaaraa tai riskejä kuin käytössä olevat tuotteet. Suomessa voi taas jäädä aina viranomaisten mielestä epävarmuutta, vaaran aiheutuminen on hyvin suhteellinen asia.

Ensimmäinen Tapojärven kiertotaloustuotteilla valmistettu asfaltti valmistui Italiaan

Posted Tiina Nousiainen - 19.12.2023, 07.45

Perjantaina Italiassa saavutettiin yksi tärkeä tavoite kun, ANAS (vrt. Väylävirasto) käytti Tapojärven tuotteita päällystäessään tietä noin 300 metrin matkalla SS209-tiellä Valnerinassa (Terni).

PERUGIA TERNI ASSISI / BASTIA CASTELLON KAUPUNKI FOLIGNO GUBBIO / GUALDO NARNI / AMELIA ORVIETO

umbria 24

Kotiin Uutiset Todellisuus Politiikka Talous Kulttuuri Kirjeitä ja mielipiteitä Melu 24 Gusto24

Asfaltti Ast-jätteestä, End-of-wasten myötä markkinoille

Italiassa ympäristölupapäätös on tehtävä 180 päivässä

Italiassa infrastruktuurirakentamisessa on laissa velvoite käyttää min. 5% kiertomateriaaleja

Kuonapohjainen asfaltti – korvaa perinteisen asfaltin

TAPOJARVI

Kaivosten sivukivien hyödyntäminen

Suomessa tuotetusta jätteestä oli vuonna 2023 yhteensä 77% peräisin kaivoksilta. Tästä määrällisesti suurin osa on kaivosten louhinnan yhteydessä syntyvää sivukiveä, joka luokitellaan kaivannaisjätteeksi riippumatta siitä, onko se laadultaan hyödyntämiskelpoista.

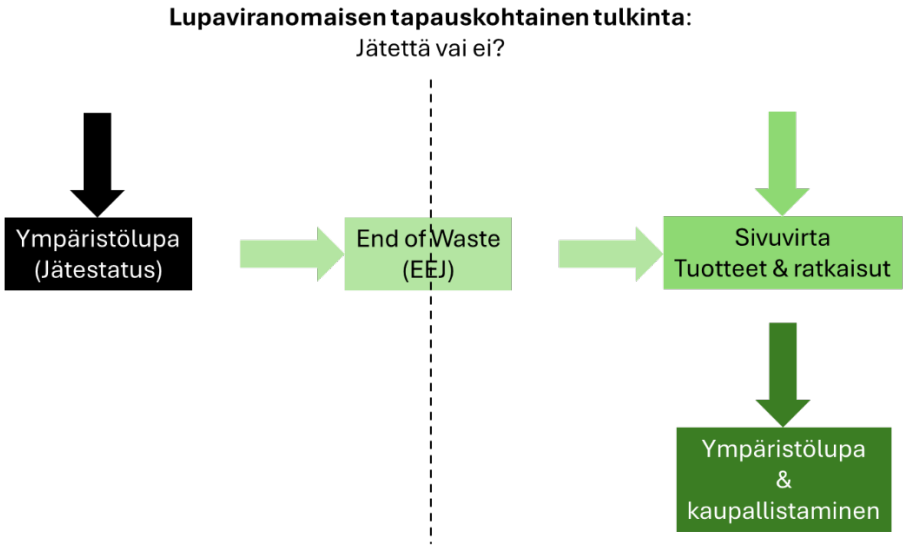
https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__jate/statfin_jate_pxt_12qw.px/table/tableViewLayout1/

Tapojärven omistaman Hannukaisen kaivoshankkeen elinkaaren aikana louhitaan ja kaivetaan yhteensä 446 miljoonaa tonnia, josta hyödyntämiskelpoista sivukiveä on 181 miljoonaa tonnia. Osa tästä käytetään kaivosalueella rakentamiseen eri kaivoksen elinkaaren vaiheissa, mutta suurin osa päätyy läjitettäväksi kaivannaisjätteenä. Laadultaan tämä hyödyntämiskelpoinen kiviaines soveltuu mm. maanrakentamiseen ja lujuusominaisuuksiensa vuoksi jopa ratasepeliksi.

Nykyinen laki ja sen uudistaminen

Jätedirektiivi (2008/98/EY) – Jätelaki (646/2011)

- Art. 3: "'jätteellä' [tarkoitetaan] mitä tahansa ainetta tai esinettä, jonka haltija ***poistaa käytöstä, aikoo poistaa käytöstä*** tai ***on velvollinen poistamaan käytöstä***."

Hallitus hyväksyi 23.10. lakiesityksen, jossa jätelakia uudistetaan, jotta uusiomateriaalien tuotteistaminen helpottuisi. Tavoitteena on lisätä jätteistä ja sivutuotteista valmistettavien uusiomateriaalien tuotteistamista ja tähän liittyvää liiketoimintaa. Tavoitteena on edistää kiertotaloutta, säästää luonnonvaroja ja vähentää jätteen määrää.

Ympäristöministeriön (YM) mukaan esityksen tavoitteena on muuttaa jätelakia, ympäristönsuojelulakia, hallinto-oikeuslakia ja tuomioistuinlakia. Jätelakiin lisätään säännökset uudesta päätöksentekomenettelystä. YM: ”Tähän saakka jätteeksi luokittelun päättämisestä on voinut päättää vain ympäristölupamenettelyssä, joka soveltuu huonosti pelkästään materiaalin luokittelusta päättämiseen.”

Uusi menettely mahdollistaisi sen, että toiminnanharjoittaja voisi hakemuksesta saada päätöksen aineen tai esineen sivutuotteeksi luokittelusta tai jätteeksi luokittelun päättymisestä (luokittelupäätös). Luokittelupäätöksen tekisi vuoden 2026 alusta lukien toimintansa aloittava Lupa- ja valvontavirasto (fyysinen sijaintipaikka Tampere). Yleisön kuulemista ja valitusoikeutta luokittelupäätöksestä rajoitettaisiin verrattuna ympäristölupaan ja muihin jätelain mukaisiin asioihin. Muutoksenhaku luokittelupäätöksestä ohjattaisiin alueellisen hallinto-oikeuden sijaan ympäristönsuojeluasioihin erikoistuneelle Vaasan hallinto-oikeudelle.

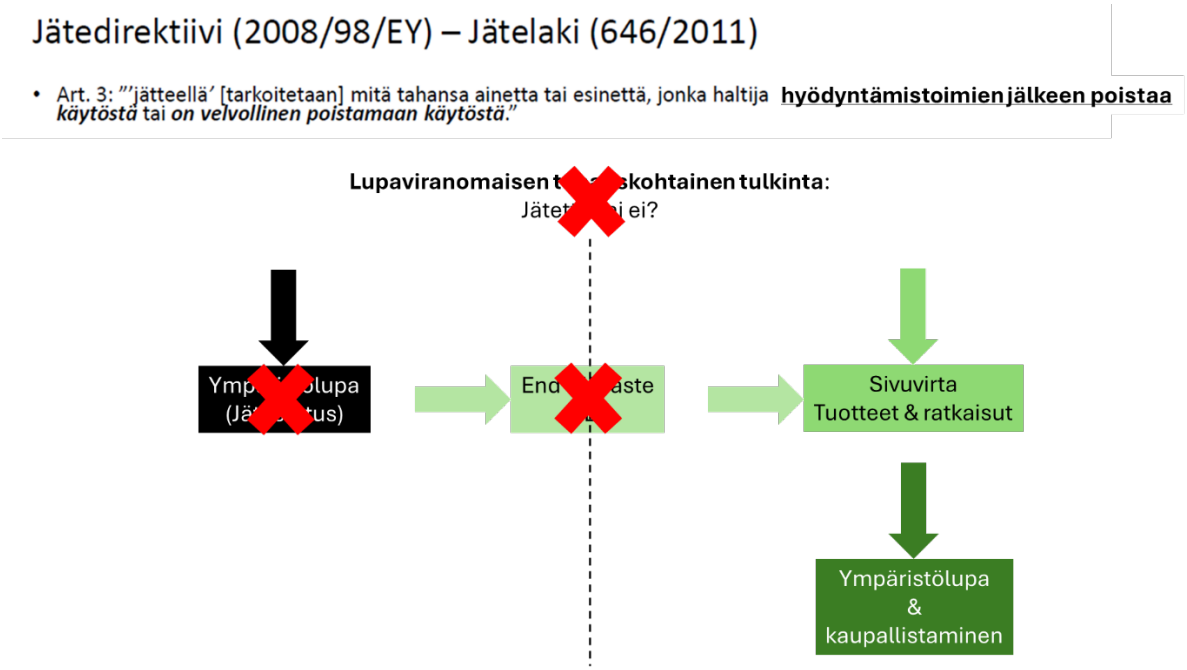
YM: ”Ehdotuksen mukaan aineen tai esineen luokittelua koskevan asian voisi edelleen ratkaista myös osana ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan myöntämistä sekä ilmoituspäätöstä, jos luokitteluasia sisältyy toiminnan ympäristölupahakemukseen tai ilmoitukseen. Uuden lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027. Lain toimeenpanoa edistetään säätämällä asetuksella tarkemmin luokittelupäätöstä koskevasta hakemuksen sisällöstä sekä ohjeistamalla toiminnanharjoittajia ja viranomaisia uusiomateriaalien tuotteistamiseen liittyvästä riskinarvioinnista.”

Ehdotus

Yllä oleva ei kuitenkaan mielestämme ole riittävää.

Mikäli kiertotaloudellisen hyödyntämisen tapauksessa jätettä ei olisi, ei viranomainenkaan voisi tehdä päätöstä jätteenkäsittelylaitoksesta tahi vaatia ”End of Waste”-statusta.

Mielestämme jätelakia tulisi siis muuttaa alla olevan mukaiseksi:

Lähdetään käyttö edellä

Katsotaan, että onko tuotteelle käyttökohdetta.

Nykyinen EEJ-lainsäädäntö tai ainakin sen tulkinta on viranomaisella tiukka. EEJ-status täytyisi hakea käytännössä koko jätejaevirralle, jotta status on mahdollista saada. Esimerkkinä kaivannaisjätteet, joissa sivukiven hyödyntäminen muuhun kuin kaivoksen

omaan infrarakentamiseen on käytännössä mahdotonta, koska koko sivukivijakeelle tulisi olla osoitettu markkinat tai statusta ei voida myöntää.

Sekoitevelvollisuus

Tarvitaan lakiin velvoite käyttää infrastruktuurirakentamisessa esim. 5% kierrätysmateriaaleja (Italiassa käytössä, liite 2).

Liite 1 Lausunto AVI:n menettelyistä Tervasaaren sementtitehtaan ympäristölupa-asian käsittelyssä

Liite 2 Italia esimerkki: EOW Tapojärvi_eng